

28.10.2025_

5 LAT OGÓLNOPOLSKIEGO KONKURSU NA NAJBARDZIEJ INNOWACYJNY ENERGETYCZNIE SAMORZĄD 2021 – 2025

Wprowadzenie

Eksperti Instytutu Polityki Energetycznej im. Ignacego Łukasiewicza (IPE) analizując sytuację w szeroko rozumianej branży energetycznej na początku trzeciej dekady XXI w. (w latach 2020 – 2021), a także bazując na dorobku organizowanej od 2015 r. przez IPE Ogólnopolskiej Konferencji „Bezpieczeństwo energetyczne – filary i perspektywa rozwoju”, zwrócili uwagę na rolę samorządów w procesie transformacji energetycznej i zapewnieniu bezpieczeństwa energetycznego.

- **Transformacja energetyczna musi rozpocząć się od samorządów** – powiedział w jednym z wywiadów prof. Mariusz Ruszel, prezes Instytutu Polityki Energetycznej.

Wśród samorządów szczególna rola przypada gminom, gdyż to one – jako najniższy, inaczej podstawowy, szczebel samorządu terytorialnego – są najbliżej mieszkańców, ale też mają najwięcej potencjału w tej dziedzinie. Od lokalnych społeczności zależy skuteczność wielu działań związanych z transformacją, a od rozsądnych i pomysłowych włodarzy i radnych zależy stworzenie ram do realizacji takich działań. Najlepiej wdrażać rozwiązania, które sprawdzą się w innych miejscach.

Gminy muszą przede wszystkim zmierzyć się z zagadnieniami zamkniętego systemu obiegu energetycznego. Na tym poziomie można skutecznie zarządzać np. odnawialnymi źródłami energii, wykorzystaniem odpadów na cele energetyczne, wykorzystaniem ciepła odpadowego czy biogazu. Lokalny wymiar wiąże się także z koniecznością łączenia sektorów energetycznych. Pojawia się coraz więcej możliwości prawnych i organizacyjnych.

Cel konkursu

Od początku celem konkursu jest promowanie najciekawszych rozwiązań i inicjatyw zrealizowanych przez gminy. Choć wyzwania stojące przed samorządami w całym kraju są podobne, to podejście do nich, sposoby działania, a nawet świadomość samych problemów – bywają różne. Dlatego warto dzielić się doświadczeniami, implementować sprawdzone rozwiązania, modyfikować je i udoskonalać.

W ciągu pięciu lat konkurs stał się unikalną platformą prezentacji i promocji nowoczesnych projektów energetycznych. Uczestniczyły w nim zarówno duże miasta, metropolie, jak i gminy wiejskie. Każda kolejna edycja pokazywała, że polskie samorzady są coraz bardziej świadome roli, jaką pełnią w procesie transformacji energetycznej.

Rozwój konkursu – od pierwszej do piątej edycji

I edycja (2021) – debiut i ogromne zainteresowanie

Już pierwsza edycja pokazała skalę zainteresowania – aż **30 finalistów** z całej Polski. Gminy zgłaszały projekty w trzech obszarach: **Inwestycja Roku (transport i budownictwo)**, **Akcja Społeczna Roku** oraz **Innowacja Roku**. Najwięcej zgłoszeń dotyczyło inwestycji w budownictwie. Konkurs odbył się przy wsparciu prestiżowych partnerów, m.in. **ML System, ORLEN i Polskiej Spółki Gazownictwa**. Patronatu nad wydarzeniem udzielił m.in. Minister Klimatu i Środowiska oraz marszałkowie 16 województw.

II edycja (2022) – nowe kategorie i szerokie grono laureatów

Podczas VII Konferencji „Bezpieczeństwo energetyczne – filary i perspektywa rozwoju” ogłoszono zwycięzców drugiej edycji konkursu. Wydarzenie zostało rozszerzone o kategorię „**Aspirujący Innowator Roku**” w dziedzinie **ciepłownictwa** – nagrodę zdobył **Mińsk Mazowiecki**. Pozostałe nagrody otrzymały m.in.:

- **Gdynia** – za akcję społeczną „Strażnicy energii” i tytuł ogólnego zwycięzcy,
- **Przywidz** – za budowę samowystarczalnych energetycznie budynków,
- **Płońsk** – za stworzenie komunikacji miejskiej opartej na autobusach elektrycznych.

Partnerami były m.in. **Agencja Rozwoju Przemysłu, Bank Gospodarstwa Krajowego i PGE Obrót**.

III edycja (2023) – uroczysta gala w Warszawie

Finał trzeciej edycji miał wyjątkowy charakter – zorganizowana została uroczysta gala w siedzibie Agencji Rozwoju Przemysłu w Warszawie. Zwycięzcami zostali:

- **Lidzbark Warmiński** (I miejsce) – inwestycje w transport i energetykę,
- **Bieliny** (II miejsce),
- **Dzierzgoń** (III miejsce).

- Specjalne wyróżnienia otrzymały gminy m.in. **Przykona** – za propagowanie wiedzy o energii czy **Lądek-Zdrój** – za inwestycje budowlane. W kategorii **Aspirujący Innowator Roku** zwyciężyły **Gliwice** wraz z Przedsiębiorstwem Energetyki Ciepłej.

IV edycja (2024) – różnorodność projektów i nowe obszary

Czwarta edycja przyniosła jeszcze szerszy wachlarz działań: od **termomodernizacji budynków i instalacji OZE**, przez **elektromobilność**, po **modernizację sieci ciepłowniczych i akcje edukacyjne**. Wśród wyróżniających się projektów znalazły się m.in.:

- **Kołobrzeg, Kozienice i Stalowa Wola** – modernizacje budynków i OZE,
- **Pułtusk** – zakup autobusów elektrycznych,
- **Ciechanów i Nowy Sącz** – modernizacja ciepłownictwa,
- **Gdynia** – akcja „Termowizja, czyli jak uszczelnić domowy budżet”.

V edycja (2025) – jubileusz i podział na kategorie wielkości gmin

Piąta edycja wprowadziła istotną zmianę – **podział na kategorie według wielkości gmin**, co pozwoliło lepiej porównać działania samorządów różnej skali. Laureatami zostali m.in.:

- **Koło** (poniżej 20 tys. mieszkańców) – za uruchomienie ciepłowni geotermalnej redukującej emisję CO₂ o 20 tys. ton rocznie,
- **Konin** (20–100 tys.) – za modernizację zabytkowej kamienicy i likwidację pieców kaflowych,
- **Kraków** (powyżej 100 tys.) – za ogólnopolską konferencję edukacyjną dla nauczycieli i edukatorów,
- **Rumia** – za inteligentny system bilansowania energii w obiektach miejskich,
- **Besko** – za jeden z największych w Polsce samorządowych magazynów energii.

Partnerami V edycji konkursu były **Fundacja PGE** oraz **Urząd Dozoru Technicznego**, które wspierały również promocję projektów laureatów. Konkurs został objęty patronatem honorowym m.in. przez **Ministerstwo Klimatu i Środowiska**.

Najważniejsze efekty i dobre praktyki

Pięć lat konkursu pokazało, że **polskie samorzady mają ogromny potencjał innowacyjny**. Do najważniejszych osiągnięć należą:

- rozwój **geotermii** (Koło),
- **inteligentne systemy bilansowania energii** (Rumia),
- projekty **antysmogowe i termomodernizacyjne** (Piekary Śląskie, Konin),
- **nowoczesne ciepłownictwo oparte na OZE** (Ciechanów, Hajnówka, Besko),
- **akcje społeczne i edukacyjne** o zasięgu lokalnym (Gdynia) i ogólnopolskim (Kraków).

Wartość dla partnerów i sponsorów

Konkurs od samego początku cieszył się silnym wsparciem partnerów – zarówno spółek energetycznych, jak i instytucji publicznych. Dzięki temu partnerzy:

- mogą **pokazać swoje zaangażowanie w rozwój energetyki lokalnej**,
- zyskują **wizerunek innowacyjnego i odpowiedzialnego partnera**,
- mają możliwość **bezpośredniego kontaktu z samorządami**, które realizują ambitne inwestycje.

Nasi partnerzy, jak Fundacja PGE czy Agencja Rozwoju Przemysłu podkreślali, że konkurs to nie tylko nagrody, ale przede wszystkim wymiana doświadczeń, promocja najlepszych rozwiązań i budowa sieci współpracy.

Podsumowanie i perspektywy

W ciągu pięciu lat w konkursie udział wzięło wiele **gmin z całej Polski** – od małych miejscowości po największe miasta. Konkurs stał się **prestiżowym wydarzeniem branżowym**, którego rozstrzygnięcia są ogłaszane podczas ogólnopolskich konferencji poświęconych energetyce i bezpieczeństwu energetycznemu.

Nie tylko nagrodzono najlepsze projekty, ale również **zainspirowano inne gminy do działania**. Wiele z nich wzięło udział w kilku edycjach, rozwijając swoją strategię i pokazując, że transformacja energetyczna to proces ciągły.

Kolejne lata przyniosą nowe wyzwania – rozwój **społeczności energetycznych**, **lokalnego bilansowania energii** czy **magazynowania energii**. Konkurs z pewnością będzie miejscem, gdzie te innowacje zostaną zaprezentowane, ocenione i docenione.

Pięć lat konkursu pokazało, że warto inwestować w innowacje energetyczne na poziomie lokalnym, a partnerzy i sponsorzy odgrywają w tym kluczową rolę. Wspierając konkurs, wspierają przyszłość polskiej energetyki.

Materiały i wywiady ze wszystkich edycji konkursu dostępne są na kanale YouTube IPE www.youtube.com/@InstytutPolitykiEnergetycznej oraz na stronach www.ipe.pl:

- V edycja – www.institutpe.pl/konkurs-jst-2025
- IV edycja – www.institutpe.pl/konkurs-jst-2024
- III edycja – www.institutpe.pl/konkursjst-iii
- II edycja – www.institutpe.pl/konkursjst-ii
- I edycja – www.institutpe.pl/konkursjst

Redakcja: dr Anna Bałamut, dr inż. Sławomir Stec, Adam Cyło
Korekta: Norbert Drążek
Zdjęcia: Beata Motyka, Arkadiusz Surowiec